

ULOGA I MESTO REPUBLIKE SRBIJE U MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

U Beogradu je, 12. i 13. oktobra 2010. godine, na Institutu za međunarodnu politiku i privredu (IMPP), u saradnji sa Fondacijom „Hans Zajdel“, održana međunarodna konferencija pod nazivom *Uloga i mesto Republike Srbije u međunarodnim organizacijama*. Cilj konferencije bio je da se utvrdi kakvu ulogu po položaj u međunarodnim odnosima ima članstvo Srbije u različitim međunarodnim organizacijama. Isto tako, zbog mnogih promena koje su na globalnom planu nastale u XXI veku, istražene su promene unutar međunarodnih organizacija, njihovo mesto u savremenim međunarodnim odnosima, kao i značaj članstva država u njima. Konferenciju su otvorili dr Duško Dimitrijević, direktor IMPP i Slađana Prica, zamenik pomoćnika ministra inostranih poslova za multilateralne odnose. Koordinator skupa bio je dr Dragan Đukanović, naučni saradnik u IMPP.

Prva radna sesija, čiji je moderator bio dr Dragan Đukanović, naučni saradnik u IMPP, imao je naziv *Savremene međunarodne organizacije: transformacija i trendovi*. Na početku ovog panela, Prof. dr Aleksandar Fatić, naučni savetnik u IMPP, ukazao je na osnovne promene na planu percepcije bezbednosti i bezbednosnih ciljeva. On je istakao da transformacija državnih ciljeva izaziva konfrontacije na polju javne politike, pa se bezbednost premešta sa grupnog, odnosno državnog, na individualni nivo. Transparentna inkluzivna demokratija danas predstavlja jedan od uslova da bi država očuvala svoju suverenost. Drugačije rečeno, neophodno je prelaziti sa posebnog na opšte, odnosno treba dati prvenstvo pravima pojedinaca, pa tek onda pravu države. Dr Darko Trifunović, sa Fakulteta bezbednosti Univerziteta u Beogradu, istakao je da članstvo u Ujedinjenim nacijama, kandidatura za pridruživanje Evropskoj uniji (EU), potencijalne zajedničke aktivnosti sa Severno-atlantskim savezom (North Atlantic Treaty Organisation – NATO) zahteva jake institucije, što Srbija ne poseduje. On smatra da su institucije kako bezbednosne, tako i političke i ekonomske, u Srbiji urušene, što iziskuje temeljnu reformu. On je naveo da je izražena korupcija jedan od ključnih razloga za takvu situaciju. Mr Dragan Živojinović, sa Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu, naznačio je da u svetu koji se menja treba voditi „igru“ na više nivoa i da se moraju uzimati u obzir ciljevi i interesi drugih, pa, u tom smislu, međunarodne organizacije predstavljaju veoma važan činilac u međunarodnim odnosima. On je ukazao da međunarodne organizacije mogu omogućiti Srbiji da „uči“ kako se živi u savremenom svetu, jer je naša zemlja prinuđena da vodi aktivnu spoljnu politiku, pa međunarodne organizacije mogu predstavljati važan instrument i forum za ostvarenje spoljnopolitičkih ciljeva na legitiman način. Dr Vladimir Urošević, iz Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije, u svom izlaganju naveo je da je Interpol najvažnija organizacija koja se bavi borbom protiv visokotehnološkog kriminala. U ovoj oblasti postoji saradnja između Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) i Interpolu, a posebna pažnja danas se pridaje borbi protiv dečije pornografije i Interpol na tom polju

ima odličnu saradnju sa nadležnim organima Republike Srbije. On smatra da je neophodno analizirati naše kapacitete, nivo saradnje sa međunarodnim organizacijama i postignute rezultate, kao i da Srbija, u odnosu na neke treće zemlje, ima značajan uticaj u ovom domenu međunarodne saradnje.

Druga radna sesija imala je naziv *Srbija i globalne međunarodne organizacije*. Moderator ove radne sesije bio je *Prof. dr Aleksandar Fatić*, naučni savetnik u IMPP. *Sergej Uljanov*, iz Centralnog biroa Interpola u Beogradu, ukazao je da je, shodno tokovima na evropskom i svetskom nivou, prefiks društvenih opasnosti na međunarodnom planu, pa je zato važno ostvariti saradnju na tom planu. On smatra da ukoliko država pokazuje spremnost da učestvuje u kriminalističko-policijskoj saradnji, ona time daje do znanja da želi da brani ono što se u nju ulaže, pa su zbog toga strani investitori raspoloženi za razvoj poslovanja u takvoj zemlji, jer su uvereni u sigurnost ekonomije, finansijskog sistema i tokova novca. U Srbiji, Interpolov biro je dobro opremljen i od koristi je Ministarstvu unutrašnjih poslova i Ministarstvu inostranih poslova Republike Srbije, ali i drugim ministarstvima. *Doc. dr Goran Puzić*, sa Fakulteta za poslovne studije Vršac Univerziteta Megatrend, istakao je da Srbija sarađuje sa Organizacijom za ekonomsku saradnju i razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD) i njenim članicama, kao i da je ta saradnja u stalnom usponu. Osnovne aktivnosti OECD su: povećanje zaposlenosti, doprinos razvoju svetske privrede, pomoć zemljama u razvoju i podrška trgovini na globalnom nivou. On je izneo mišljenje da Srbija, ukoliko želi da poboljša svoj ekonomski razvoj, mora da sarađuje sa organizacijama iz ekonomske sfere međunaordnih odnosa.

Srbija i regionalne međunarodne organizacije bio je naziv treće radne sesije. Dr Miloš Šolaja, sa Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Banja Luci, bio je moderator ove radne sesije. *Mr Boban Simić*, sa Kriminalističko-policijske akademije u Beogradu, istakao je da je osnovni cilj Sporazuma o EUROPOLU, koji je stupio na snagu 1. oktobra 1998. godine, sprečavanje teških kriminaliteta koji imaju međunarodni karakter, odnosno slučajevi u kojima su ovom vrstom kriminaliteta pogođene dve ili više država. EUROPOL je posle Interpola najveća organizacija takvog tipa, čije su članice 27 država EU. EUROPOL ostvaruje tehničku, stratešku i operativnu saradnju i sa drugim državama i međunarodnim organizacijama. On je naznačio da je operativna saradnja koju EUROPOL ostvaruje sa drugim subjektom najviši oblik saradnje, a da je saradnja Republike Srbije, za sada, sa ovom organizacijom na nivou strateške saradnje. Ova saradnja regulisana je sporazumom između Srbije i EUROPOL koji je potpisan 18. septembra 2008. *Ratko Vukanić*, istraživač-pripravnika u IMPP, u svom izlaganju analizirao je osnovne odlike Afričke unije (AU) i ukazao da u Africi nema ekonomskog, političkog i kulturnog procesa koji nije obuhvaćen ovom organizacijom, a da se sve veća pažnja posvećuje bezbednosti na prostoru afričkog kontinenta. Afričke države treba da prođu kroz isti proces kroz koji su prošle evropske zemlje na njihovom putu ka EU. On je istakao da Srbija ima u AU status posmatrača, što je dovoljno za razvoj ekonomske i političke saradnje kako sa zemljama

članicama, tako i sa AU u celini. Između Srbije i AU nema spornih pitanja niti jednog konflikta u istoriji. Drugi faktor dobre saradnje je podrška afričkih zemalja teritorijalnom integritetu i suverenitetu Srbije. *Dr Dalibor Kekić*, sa Kriminalističko-policijske akademije u Beogradu, bavio se u svom izlaganju Evropskim žandarmerijskim snagama (EŽS). On je izneo stav da su EŽS nastale kao inicijativa, a da polako prerastaju u organizaciju, kao i da trenutno imaju 6 članova, 2 posmatrača i 1 poluposmatrača. Francuska, Italija, Holandija, Španija i Portugal potpisale su 2004. godine Deklaraciju o nameri stvaranja Evropskih žandarmerijskih snaga, čiji bi osnovni ciljevi bili održavanje javnog reda i mira, saradnja sa lokalnim policijama i saradnja u obuci sa lokalnim policijama. Žandarmerija Srbije ima dobru saradnju sa žandarmerijama Francuske i Rumunije, koje su članice EŽS, a 8 pripadnika Žandarmerije Srbije boravilo je na štapskim kursovima u Vičenci, gde se nalazi sedište EŽS.

Četvrta radna sesija imala je naziv *Iskustva drugih zemalja u međunarodnim organizacijama*. Moderator ove radne sesije bila je *mr Sanja Jelisavac-Trošić*, istraživač-saradnik u IMPP. *Dr Miloš Šolaja*, sa Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Banja Luci, izneo je činjenicu da je SFOR predstavljao najveću mirovni misiju u istoriji, a svom sastavu je imao 62 000 vojnika. Takođe, sadašnji EUFOR predstavlja prvu takvu misiju evropskih država u istoriji. Mirovne snage u Bosni i Hercegovini (BiH) imaju tri cilja: pomoć u hapšenju optuženih od strane suda u Hagu, približavanje BiH članstvu u NATO i EU i razmena obaveštajnih podataka. On je izneo podatak da je BiH učestvovala u više policijskih i vojnih misija pod okriljem NATO, a da i u sadašnjim misijama NATO ima određen broj vojnika. *Dr Dragan Petrović*, viši naučni saradnik u IMPP, izneo je činjenicu da se Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika (SSSR) nikada nije raspao do kraja, već je prerastao u Zajednicu Nezavisnih Država (ZND), ali bez baltičkih država i Gruzije, koja istupila iz ZND 2009. godine. ZND je oblik integracije koji je jak u ekonomskom i kulturološkom smislu, ali slab u domenu vojne saradnje. Iz tog razloga, kao substitut ZND formirana je Organizacija za kolektivnu bezbednost i saradnju (Организация договора о коллективной безопасности – ОДКБ). ODKB predstavlja, po snazi, drugi vojni savez na svetu, odmah iza NATO. On je ukazao i na postojanje Evroazijske Ekonomske Zajednice (EvrAzEZ) koja je dala određene rezultate, ali je osnovna slabost ove organizacije zasnovanost na bilateralnim ugovorima. Osnovni cilj EvrAzEZ je da Rusija ostane lider u regionu.

Na kraju konferencije učesnici su se složili da analiza strukture i delovanja različitih međunarodnih organizacija može biti korisna za razumevanje odnosa među državama koji postoje u XXI veku. Uz to, zaključeno je da članstvo u različitim međunarodnim organizacijama može pomoći Republici Srbiji da poboljša svoj položaj i ugled u međunarodnim odnosima, ali i da lakše ostvari svoje spoljnospolitičke ciljeve. Međunarodne organizacije mogu biti korisne za svaku državu koja želi da proširi svoje ekonomske, političke, bezbednosne i druge aktivnosti.

A. J.